

මජ්ඣිම නිකායේ මූලපණ්ණාසකයේ මූලපරියාය වග්ගයේ සබ්බාසව සූත්‍රයෙන් නිර්වාණගාමී පටිපදාව සඳහා ලබාදෙන උපදේශයන් පිළිබඳ විමසුමක්
 කරදගොල්ලේ සෝතින හිමි

බුදුදහමේ පරම නිෂ්ඨාව වූ නිර්වාණය සාක්ෂාත් කරගැනීමට උත්සුක වූ හික්කුන් වහන්සේලාට සියලු ආශ්‍රව ප්‍රහීණය පිළිබඳ උපදේශ ලබාදීම සඳහා දේශනා කරන ලද සූත්‍ර දේශනා අතර, මජ්ඣිම නිකායේ මූලපණ්ණාසකයේ මූලපරියාය වග්ගයේ සබ්බාසව සූත්‍රය වැදගත් සූත්‍රයකි. බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් තුවර ජේතවනාරාමයේ වැඩ විසූ සමයක දේශනා කරන ලද මෙම සූත්‍රය දේශනා කිරීමෙහි පරමාර්ථය පිළිබඳ සඳහන් කරන්නේ **සබ්බාසවසංපරියායං වො හික්ඛවේ දෙසිස්සාමි**.¹ "මහණෙනි තොපට සියලු ආශ්‍රවයන්ගේ සංවර කාරණය (අනුප්පාද හේතුව) දේශනා කරන්නෙමි." යනුවෙනි. ඒ අනුව මෙම සූත්‍ර ධර්මය තුළින් නිර්වාණගාමී මාර්ගය අනුගමනය කරන සුවිශේෂී පිරිසක් බුදු රජාණන් වහන්සේගේ ඉලක්කයට ලක්විය. එනම්,

ජාතතො අභං හික්ඛවේ පස්සතො ආසවානං ඛයං වදාමි නො අජාතතො නො අපස්සතො² "මහණෙනි මම (නුවණින්) දන්නනුට දක්නනුට ආශ්‍රවයන්ගේ ක්‍ෂය කිරීම කියමි. නො දන්නනුට නො දක්නනුට නොකියමි." යනුවෙන් ඒ පිළිබඳ සඳහන් කරයි. ඒ කුමක් දක්නනු ද කුමක් නො දක්නනු දැයි එහි විස්තර කරන බුදුරජාණන් වහන්සේ, නුවණින් මෙනෙහි කළ යුත්ත (යෝනිසොමනසිකාරය) හා නුවණින් මෙනෙහි නො කළ යුත්ත (අයෝනිසෝමනසිකාරය) දන්නවුන් හා දක්නවුන් ලෙස මෙහිලා විස්තර කරයි. ඒ අනුව නුවණින් මෙනෙහි කළ යුත්ත පමණක් මෙනෙහි කරන්නාගේ නූපන් ආශ්‍රව නූපදින අතර උපන් ආශ්‍රව ප්‍රහීණ වෙයි. එසේ නොකොට නූනුවණින් මෙනෙහි කරන්නාගේ නූපන් ආශ්‍රව ඉපදීමත් උපන් ආශ්‍රව වැඩීමත් සිදුවෙයි. එවන් වූ අනාර්ය පෘථග්ජනයාට මෙම ධර්මය ප්‍රයෝජනවත් නොවෙයි. මෙම පිරිසට කෙලෙස් හෙවත් ආශ්‍රව ප්‍රහීණය සිදුකරන පර්යාය හෙවත් ක්‍රමවේදය ආකාර කිහිපයකින් බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලදී. එකී ආකාර හතකි. ඒවා නම්,

Handwritten notes in Sinhala script, including the name 'සෝතින හිමි' and other illegible text.

1. දස්සනා පහාතඛිධා (දැකීමෙන් ප්‍රහීණය කළ යුතු ආශ්‍රව)
2. සංවරා පහාතඛිධා (සංවරයෙන් ප්‍රහීණය කළ යුතු ආශ්‍රව)
3. පටිසේවනා පහාතඛිධා (ප්‍රත්‍යාවේක්ෂණයෙන් හෙවත් පටිසේවනයෙන් ප්‍රහීණය කළ යුතු ආශ්‍රව)
4. අධිවාසනා පහාතඛිධා (අධිවාසනයෙන් හෙවත් ඉවසීමෙන් ප්‍රහීණය කළ යුතු ආශ්‍රව)
5. පරිවජ්ජනා පහාතඛිධා (පරිවර්ජනයෙන් හෙවත් දුරින්ම දුරලීමෙන් ප්‍රහීණය කළ යුතු ආශ්‍රව)
6. විනෝදනා පහාතඛිධා (විනෝදනයෙන් හෙවත් විරියයෙන් ප්‍රහීණය කළ යුතු ආශ්‍රව)
7. භාවනා පහාතඛිධා (භාවනාවෙන් ප්‍රහීණය කළ යුතු ආශ්‍රව)

මෙහි පළමුව සඳහන් **දැකීමෙන් ආශ්‍රව ප්‍රහීණය** කිරීම පිළිබඳ ඇති විග්‍රහයට ප්‍රමුඛස්ථානයක් ලබා දී ඇත. සැමදෙයකටම දැකීම යහපත් විය යුතුය. ක්ලේශයන් ප්‍රහීණ කොට නිර්වාණය කරා යන ගමනේදී ද **සම්මා දිට්ඨිය** ප්‍රමුඛ කොට සලකා ඇත්තේ ද ඒ නිසාය. එය ජීවිතය පිළිබඳ යහපත් නැඹුරුවක් සඳහා අවශ්‍ය කෙරෙන දෘෂ්ටිමය පදනම කෙරෙහි අවධානය යොමුකරවයි.³ එය සෝවාන් මඟ නුවණින් පහළ වන ධර්මයක් ලෙස මෙහි දක්වයි. එය කළ නැක්කේ ද ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයාටය. (සුතවා අරියසාවකො) අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජනයාට නොවේ.

අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජනයා යනු, බුද්ධාදී ආර්යයන් නොදකින (අරියානං **අදස්සාමි**) ආර්ය ධර්මයෙහි අදක්ෂ (අරිය ධම්මස්ස **අකොච්චො**) ආර්ය ධර්මයෙහි නොහික්වුණු (අරිය ධම්මේ **අවිනිතො**) සන්පුරුෂයන් නොදකින (**සප්පුරිසානං අදස්සාමි**) ඒ සන්පුරුෂ ධර්මයෙහි අදක්ෂ එහි නොහික්වුණු (**සප්පුරිස ධම්මස්ස අකොච්චො සප්පුරිස ධම්මස්ස අවිනිතො**) පුද්ගලයා ය. එබඳු පුද්ගලයා නුවණින් මෙනෙහි කළයුතු ධර්ම නොදනී. නුවණින් මෙනෙහි කළයුතු ධර්ම මෙනෙහි නොකරයි. නුවණින් මෙනෙහි නො කළ යුතු ධර්ම මෙනෙහි කරයි. ඒ නිසාම ඔහුට නූපන් **කාමාශ්‍රව, භවාශ්‍රව හා අවිද්‍යාශ්‍රව** උපදී. උපන් කාම, භව හා අවිද්‍යා ආශ්‍රව වර්ධනය වෙයි. ඒ නිසාම ඔහුගේ සිත තුළ **අතීත කාලයෙහි වූයෙමි ද (අහොසි නුධො අභං අතීතමද්ධානං) අතීත කාලයෙහි නොවූයෙමි ද (නනු ඛො අහොසිං අතීතමද්ධානං)** ආදී ලෙස සොළොස් ආකාර ආත්මීය සංකල්ප

පහළවෙයි. එබඳු සැකයෙන් යුතු පුද්ගලයාට ශාස්වත, උච්ඡේදාදී සයාකාරවූ දෘෂ්ටිකෝණයන් එකක් උපදී. එහි ප්‍රතිවිපාක වශයෙන් අග්‍රාතවත් පෘථග්භවයාට ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ, ශෝක, වැළපීම, කායික මානසික දුක් දැඩි ආයාසයන් සහිත සසර දුක් සමුදාය විදින්නට සිදුවන බව පෙන්වා දෙයි.

නමුත් ග්‍රාතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයාට එසේ නොවේ. ඔහු ආර්යයන් දක්නා නිසා ආර්ය ධර්මයෙහි දක්‍ෂ නිසා එහි හික්මුණු නිසා, සත්පුරුෂයන් දක්නා නිසා සත්පුරුෂ ධර්මය දන්නා නිසා එහි හික්මුණු නිසා කාමාශ්‍රව, භවාශ්‍රව හා අවිද්‍යාශ්‍රව නූපදී. උපන් ඒවා ද ප්‍රනාණය වෙයි. සිත තුළ පාරිශුද්ධතාව ඇතිවීම නිසා ඔහු දුක, දුක ඉපදීමේ හේතුව, දුක නැතිකිරීම, එයට මාර්ගය ආදිය මෙතෙහි කරයි. ඒනිසාම ඔහුගේ ආශ්‍රව ප්‍රතිණ වී සක්කායදිට්ඨි, විචිකිච්ඡා හා සීලබ්බතපරාමාස යන සංයෝජන ධර්ම තුන ප්‍රතිණ වෙයි. එමගින් සෝවාන් මඟ නුවණ සාක්‍ෂාත් කරගත හැකි බව ත්‍රිපිටකාගත සූත්‍රවලින් පෙනේ. මෙහි වතුරාර්ය සත්‍යය පිළිබඳ අවබෝධය සත්‍ය වශයෙන් දැකීම මිස කෘත‍්‍ය, කෘත වශයෙන් අවබෝධ කිරීමක් නොවෙයි.

මෙතෙයින් මෙම කරුණු නිර්වාණය සාක්‍ෂාත් කර ගැනීමට ඉවහල් වනවාසේම මෙලොව වශයෙන් යථාර්ථය දැකීමෙන් හා දැනීමෙන් යුක්තව යහපත් ජීවිතයක් ගෙවීමට ඇවසි වින්න සන්නාහයේ හැඩ ගැසීම ද සිදුවන බව පැහැදිලි වෙයි.

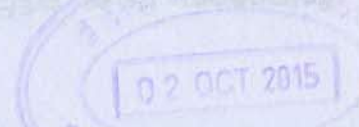
සබ්බාසව සූත්‍රයේ ඊළඟට සඳහන් වන්නේ සංවරයෙන් ප්‍රතිණ කළයුතු ආශ්‍රව පිළිබඳවයි. (කතමේව හික්ඛවේ ආසවා සංවරා පහාතබ්බා) වක්‍ෂු. සෝක, සාණ, ජීව්හා, කාය, මන යන ඡේදයන් පිළිබඳ නුනුවණින් සතියෙන් තොරව විසීමෙන් කාමාශාවාදී සතරාකාර ආශ්‍රව ඉපදීම ද එනිසාම විවිධවූ පරිදාහයන් උපදින අයුරුන් එහි දක්වයි. නමුත් වක්‍ෂුරාදී ඉන්ද්‍රියන් පිළිබඳ මනා සංවරයෙන් හික්මීමෙන් කටයුතු කිරීම මගින් එබඳු වූ විසාත පරිලාභයන් නූපදී. කාමාශාවාදී ආශ්‍රවයන් නූපදී. ඒ සඳහා එම ඉන්ද්‍රියයන් පිළිබඳ මනා සතියෙන් යුතු පැවැත්ම තිබිය යුතුය. එමගින් අභ්‍යන්තර ඉන්ද්‍රියයන් මගින් ලබන බාහිර අරමුණු පිළිබඳ ප්‍රපඤ්චය කිරීමෙන් වැළකීම සිදු වෙයි. එකී සතිය හෙවත් සිහිය නගරය වසා ඇති ආරක්‍ෂිත පවුර හා සමාන වෙයි. අටොලු සහිත පවුර මගින් මනාව ආරක්‍ෂිත විධිවිධාන සලසා ඇත්නම් නගර අභ්‍යන්තරයද ඉබේම ආරක්‍ෂා වෙයි. එසේම සිහියෙන් යුතුව ඉන්ද්‍රිය පැවැත්ම මගින් ආශ්‍රව ප්‍රතිණ කළ හැකි වෙයි.

උක්ත කරුණ ද මෙලොව යහපතට මෙන්ම නිර්වාණ මාර්ගය සාක්‍ෂාත් කරගැනීමට හේතුවෙයි. වත්මන් ලෝකයේ ජීවත් වන මිනිසුන් තම ඡේදයන් පිනවීමට යාමේදී සිහියෙන් තොරව එය සිදු කිරීම නිසා විවිධ විසාත පරිලාභයන්ට හෙවත් දැවීමට, තැවීමට හා සන්නාපයට පත්වෙයි. ඒ නිසාම නොයෙක් කරදර විදීයි. නමුත් එය මනා සිහියෙන් කරන්නේ නම් ඉතා ප්‍රීතිදායක සුවදායක කරදරවලින් තොර යහ ජීවිතයක් ගතකළ හැකිවෙයි. එලෙසම භවගාමී සසර කෙළවර කොට නිවන් ලැබීමට ද එය ඉවහල් වෙයි.

ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂණයෙන් හෙවත් පටිසේවනයෙන් ආශ්‍රව ප්‍රතිණ කිරීම ඊළඟ ක්‍රමවේදයයි. විචර, පිණ්ඩපාත, සේනාසන, ගිලන්පස යන සිව්වසය කායික හා මානසික සෞඛ්‍ය මැනවින් පවත්වාගෙන යාමට ඉවහල් වෙයි. මූලික අවශ්‍යතා ලෙස ඇඳුම් පැළඳුම් ආහාරපාන ඉඳුම් හිටුම් බෙහෙත් හේත් වශයෙන් ජන සමාජයේ සැලකීමට භාජනය කරන්නේ ද මේවාය. මේවා මූලික අවශ්‍යතා (Needs) වශයෙන් පමණක් මැනවින් මෙතෙහි කොට සපුරා ගැනීමට මෙයින් උපදෙස් දෙයි. මෙම මූලික අවශ්‍යතා පැවැත්ම සඳහා පමණක් ඉවහල් වෙයි. එයින් එහාට පවත්නේ ද්විතීයික අවශ්‍යතායි ඒවා ඕනෑකම් (wants) නම් වෙයි. ඕනෑකම්වලට (wants) සීමාවක් නොමැත. ඒවා සපුරා ගැනීමෙන් සැහීමට පත්නොවේ. (උභතො ලොකො අකිත්තෝ තණ්හා දාසෝ) එසේ නම් මූලික අවශ්‍යතා සපුරා ගතයුතු වන්නේ ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂාඥානයෙන් යුක්තවය. එවිට එහි යථා ස්වභාවය දකිමින් එහි උපයෝගිතාව පමණක් සලකා පරිභෝජනය කළහැකි වන අතර ද්විතීයික අවශ්‍යතා පිළිබඳ අපේක්‍ෂාවන්ගෙන් ද තොරවිය හැකිය. එවිට ඉතා සරල දිවිපැවැත්මක් ඔස්සේ නිවන් මාර්ගය සඳහා ප්‍රවේශ විය හැකිය.

වෙසෙසින් මූලික අවශ්‍යතාවන් ගැන ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂාඥානයෙන් යුක්තවීම මගින් රටට ණය කාරයන් නොවී සමාජයට බරක් නොවී ජීවත් විය හැකිවෙයි. එසේ නොවී ඕනෑකම්වලට අසීමිත ලෙස වෙහෙසීම හා මුදල් වියදම් කිරීම නිසා තම පරිහානිය සිදුවෙයි. එනිසා මෙලොව යහ ජීවන රටාවක් අපේක්‍ෂා කරන්නෙකුට සබ්බාසව සූත්‍රයේ සඳහන් මෙම කරුණ ඉතා වැදගත්වෙයි.

සබ්බාසව සූත්‍රයේ මීළඟට සඳහන් කරන්නේ අධිවාසනයෙන් හෙවත් ඉවසීමෙන් ප්‍රතිණ කළයුතු ආශ්‍රව ධර්මයන්ය. මෙහිලා ඉවසා දරාගතයුතු වන්නේ,

- සීතල (සීතං)
- උෂ්ණය (උණහං)
- බඩගින්න (ජීගච්ඡා)
- පිපාසය (පිපාසං)
- මැසි මඳුරු, සුළං, අව්ව, සර්ප ආදීන්ගේ ස්පර්ශය (ධංසමකසවාතාතපසිරිංසපසම්ඵස්සානං)
- නපුරු ලෙස කියන ලද නපුරු ලෙස පැමිණි වචන (දුරුත්තානං දුරාගතානං වචනප්පතානං)
- හටගත් ශාරීරික වූ තියුණු වූ රළු කටුක අමිහිරි අමනාප වූ දිවි පැහැර ගන්නාවූ වේදනා (උප්පන්නානං සාරීරිකානං වේදනානං දුක්ඛානං නිප්පන්නං බරානං කටුකානං අසාතානං අමනාපානං පාණහරානං)

මෙම ආශ්‍රවයන් ඉවසීමට නොහැකි වූ විට එමගින් ඉතා වේදනා සහිත දැවිලි සහිත ආශ්‍රව උපදියි. ලෝකයේ ජීවත් වන විට මෙබඳු තත්වයන්ට මුහුණ දීමට සිදුවීම ස්වාභාවිකය. උක්ත මූලික අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමේදී, ද්විතීයික අවශ්‍යතා සොයා යන විට ඇතිවන ආශ්‍රව නුපදින අතර මෙහිලා එබඳු මූලික අවශ්‍යතා නැතිවිටදී ද ඒ පිළිබඳ නුවණින් සලකා බලා කටයුතු කිරීම මගින් එයින් ඇතිවන ආශ්‍රවයන් ප්‍රහීණ කරගත හැකිවෙයි. එසේම වද වේදනාවට ලක්වීම, මරණයට පත්වීම වැනි අවස්ථාවල පැන නැගෙන වේදනාව මෙන්ම නපුරු වචන ඇසීමට සිදුවන අවස්ථාවල පැන නගින ආශ්‍රවයන් ද නුවණින් යුතුව යථා ස්වභාවය අවබෝධ කරගැනීමෙන් යුතුව ඉවසීම මගින් ඒවා නො ඉවසීමෙන් උපදින ආශ්‍රව ප්‍රහීණ කළ හැකිවෙයි.

යටකි කරුණ ද යහ ජීවන රටාවක් උදෙසා ඉතා වැදගත්වෙයි. කෙනෙකුගේ වචනය ඉවසීමට නොහැකිවීම නිසා ජීවිත හානි පවා සිදු කරන පුද්ගලයන් මේ සමාජයේ කොතෙකුත් වෙසෙයි. එබඳු පුද්ගලයන්ට මෙය ඉතා වැදගත් වෙයි. එලෙසම මූලික අවශ්‍යතා තිබියදී ද තම දුක් ගැනවිල්ල කියමින් ළඟාවෙන මිනිසුන්ට ද මෙය වැදගත් වෙයි. එසේ නොවී ඉවසීමෙන් යුතුව කටයුතු කිරීම මගින් මෙලොව යහපතක් නිවන් මාර්ගයක් සාක්‍ෂාත් කරගැනීමට හැකියාව ලැබෙයි.

මිලගට සඳහන් වන්නේ පරිවර්ජනා පහාකබ්බ හෙවත් දුරුකිරීමෙන් ප්‍රහීණ කළයුතු ආශ්‍රවයි. මෙහිලා දුරු කළයුතු යැයි

සඳහන් කරන්නේ ඒ වෙත යාම නිසා එය ඇසුරු කිරීම නිසා ආශ්‍රව උපදින බැවිනි. එසේ නුවණින් සලකා දුරු කළ යුත්තේ කුමක්ද ? නපුරු ඇතු, නපුරු අසු, නපුරු ගොනු, නපුරු බලු සහ කණු කටු ලැහැබ ආදියයි. ඒවා ඇසුරු කිරීම මගින් සිදුවන කරදර බාධකවලින් මිදීමට හැකියාව ලැබේ. එලෙසම නුසුදුසු අස්නෙහි හුන්නාහු, නුසුදුසු තැන්හි හැසිරෙන්නාහු මෙන්ම පාප මිත්‍රයන් ද ළාමක අය ද දුරු කෙරෙයි. එබඳු අය ඇසුරු කිරීම මගින් යම් කරදරයක් ආශ්‍රවයක් උපදී ද ඇසුරු නොකිරීම මගින් ඒවා ඉපදීමෙන් වැළකී සිටිය හැකිය. ඒ නිසා නුවණැති පුද්ගලයා එබඳු දෙයින් ඇත්ව කටයුතු කිරීම මගින් තමන් තුළ ඉපදීමට ඉඩ ඇති ආශ්‍රවයන් නො ඉපදීමට කටයුතු කරයි.

නිර්වාණගාමී පටිපදාව තුළ උක්ත කාරණය ඉතා වැදගත්වෙයි. සමාජයේ ජීවත් වන සමහර අය විවිධ විපත් කරදරවලට ලක්වන්නේ අනවශ්‍ය දේ කිරීමට යාම නිසාය. තමන්ට දුරු කළ හැකි දේ ආශ්‍රය කිරීම ඒ වෙත තව තවත් සමීප වීම මගින් විවිධ විපත්වලට කරදරවලට මෙන්ම තම චිත්ත සන්තානය තුළ විවිධ ආශ්‍රවයන් ද උපදවා ගනී. විශේෂයෙන් දුර්ගුණයෙන් යුත් මිත්‍ර ප්‍රතිරූපකයන් ආශ්‍රය මගින් නොයෙක් කරදර විපත්වලට ලක්වූ පුද්ගලයන් කොතෙකුත් දැකිය හැකිය. එබඳු අයගෙන් වෙන්ව ඔවුන් දුරුත්ම දුරු කිරීම මගින් ආශ්‍රවයන්ගෙන් තොර යහ ජීවිතයක් ගතකිරීමට පුද්ගලයාට හැකියාව ලැබෙයි.⁵

මිලගට උගන්වන්නේ විනෝදනා පහාකබ්බයයි. එනම් දොස් දකින විරියයෙන් යුක්තව ආශ්‍රව ප්‍රහාණය කිරීමයි. මෙහිදී පුද්ගල ආධ්‍යාත්මික ගුණයට මුල්තැන දී තිබේ. එසේ විරියයෙන් ප්‍රහීණ කළ යුතු ආශ්‍රවයන් නම්,

- උපත් කාම විතර්ක
- උපත් ව්‍යාපාද විතර්ක
- උපත් විහිංසා විතර්ක
- උපත් අව්‍යාපාද විතර්ක

යන කරුණුයි. මේවා සමාධිගත සිතක් පවත්වාගෙන යාමට බාධක වෙයි. ඒ නිසා ඒවා ප්‍රහීණ කළයුතුය. එසේ නොකළ හොත් අකුසල සිත් පහළවෙයි. අකුසල සිතුවිලි ආශ්‍රව ඉපදීමට හේතුවෙයි. එනිසා නාධිවාසේති (සිතතබා නොගත යුතුය), පජ්ඣති (දුරුකළ යුතුය) විනෝදේති (බැහැර කළ යුතුය) බ්‍යන්ති කරෝති (විනාශ කළ යුතුය)

අනභාවං ගමේති (නැවත නො ඉපදීමට පැමිණවිය යුතුය) එය ඉතා විරියයෙන් යුතුව සිදු කළ යුතුවෙයි. එසේ කළහොත් ඒ නිසා උපදින ආශ්‍රවයන් ප්‍රහීණ කිරීමට හැකියාව ලැබෙයි.

මෙයද ඉතා වැදගත්වෙයි. විවිධ වූ කාම සිතුවිලි ව්‍යාපාද සිතුවිලි, විහිංසා, අව්‍යාපාද සිතුවිලි නිසා පුද්ගලයා විවිධ කරදරයන්ට ලක්වෙයි නමුත් ඒවා විරියයෙන් යුතුව ප්‍රහීණ කිරීම මගින් යහපත් ජීවිතයක් ගතකිරීමට ඇවසි සමාජ වටපිටාවක් සකසා ගැනීමට හැකියාව ලැබෙයි. ආධ්‍යාත්මික ගුණ වගාව නිසාම එය නිර්වාණගාමී මාර්ගයට ද ඉතා ඉවහල් වෙයි.

සබ්බාසව සූත්‍රයේ ආශ්‍රව ප්‍රහීණ කිරීම සඳහා දක්වන අවසාන ක්‍රමවේදය වන්නේ භාවනා පහාතබ්බ හෙවත් වැඩිමෙන් ප්‍රහීණ කළයුතු ආශ්‍රවයි. මෙහිලා වැඩිය යුතු ධර්ම වන්නේ බොධ්‍යංග ධර්මයි. බොධ්‍යංග ධර්ම පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීමෙන් ආශ්‍රව ප්‍රහීණය සඳහා උපස්ථම්භක වන ආකාරය පිළිබඳ පැහැදිලි කරගත හැකිය. සිතට වදදෙන සියලු කෙලෙස් මූලිනුපුටා දැමීමෙන් සාක්‍ෂාත් කරගන්නා බුද්ධත්වය සඳහා සිතෙහි සංවර්ධනය කළයුතු හා ප්‍රගුණ කළයුතු අංග බොධ්‍යංග ලෙසින් හැඳින්වෙයි. **සති, ධම්මච්චය, විරිය, පීති, පස්සද්ධි, සමාධි, උපෙක්ඛා** යන මේ බොධ්‍යංග ධර්ම ලීන, උද්ධච්ඡ, පතිට්ඨාන, කාමසුඛ, අත්තකිලමථානුයෝග, උච්ඡේද හා ශාස්වත දෘෂ්ටි ආදියට ප්‍රතිවිරුද්ධව පවත්නා ධර්මයන් ලෙස හැඳින්වෙයි. මෙම ධර්මතා උපයෝගී කොට ගෙන ධර්මාවබෝධය ලබාගැනීම සඳහා ආශ්‍රව ප්‍රහීණ කළ හැකි නිසා බොධ්‍යංග නම්වෙයි. සබ්බාසව සූත්‍රයේදී මෙම බොධ්‍යංග ධර්මයන් විත්ත සන්තානය තුළ නැවත නැවත උපදවයි. නැවත නැවත පහල කරයි. වඩවයි. යන අදහස නිසා භාවනා නම් වෙයි. එසේ කිරීම මගින් සිත අභාවිතයෙන් (පුහුණු නො කිරීමෙන්) උපදනා ආශ්‍රව ප්‍රහීණ කළ හැකිවෙයි. ඒවා වැඩිය යුත්තේ විචේක නිස්සිකං (විචේකය ඇසුරු කළ) විරාග නිස්සිකං (විරාගය ඇසුරු කළ) නිරෝධනිස්සිකං (නිරෝධය ඇසුරු කළ) වොස්සග්ග පරිණාමීං (නිවනට නැඹුරු වූ) සිත් ඇතියන් විසිනි. එම බොධ්‍යංග ධර්ම නම්,

- සති- සිහි කිරීම එළඹ සිටීම සති නම් එසේ සිහිකරන්නේ සතර සතිපට්ඨානයයි
- ධම්මච්චය- චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්ම පරික්‍ෂාව ධම්ම ච්චයයි.
- විරිය- නොපසුබැස්ම විරියයි.

- පීති- කායික හා මානසික පිනායෑම පීතියයි
- පස්සද්ධි- කයෙහි හා සිතෙහි සංවරය සංසිදීම පස්සද්ධි නම්.
- සමාධි- සිතෙහි නොවිසුරුණු බව එකඟ බව සමාධියයි
- උපෙක්ඛා- මැදහත් බවෙහි සිත පිහිටුවීම අපක්‍ෂපාත බව උපෙක්ඛා නම්

මේ ධර්ම හත වැඩිම මගින් ආශ්‍රව ප්‍රහීණ කළ හැකිවෙයි. මෙහි සතිය මුල් කොට ඇත්තේ එය සෙසු ධර්මයන්ට ද උපස්ථම්භක වන නිසාවෙනි. සතිය මගින් නොනැසිය හැකි නො පැලිය හැකි ලෝභ, දෝෂ හා මෝහ යන ත්‍රිවිධ අකුසල් මුල් නැසීමට හා පැළීමට හැකි බව සංයුත්ත නිකායේ නිබ්බේධි සූත්‍රයේ සඳහන් වෙයි. එසේම සතිසම්බොධ්‍යංගය අවබෝධ කරගැනීමෙන් වැඩිමෙන් හා බහුල ලෙස ප්‍රගුණ කිරීමෙන් ඉපදීම, ක්‍ෂය වීම, බලසර වැස නිමවීම, කළයුතුදේ කරනු ලැබීම හා අත්බව පිණිස කිසිවක් නැතිවීම යන කරුණු පිළිබඳ තර්ථ ස්වභාවයට පැමිණෙන බව ද සංයුත්ත නිකායේ උදායි සූත්‍රයෙන් ප්‍රකට වෙයි. ආශ්‍රව ප්‍රහීණය සඳහා සප්ත බොධ්‍යංග වැඩිම තුළින් මෙලොව ජීවිතය ද යහපත් කරගත හැකිය. සිහියෙන් යුතුව විරියෙන් යුතුව කටයුතු කිරීමෙන් යහපත් ජීවිතයක් ගත කිරීමට හැකියාව ලැබේ. එයින් වර්ත සංවර්ධනය වීම මගින් නිවන් මගට ද ප්‍රවිෂ්ඨ වීමට හැකියාව ලැබේ. මේ අනුව සබ්බාසව සූත්‍රය මගින් ආශ්‍රව ප්‍රහීණය සඳහා මනා වූ උපදේශනයක් ලබා දෙන බවත් එකී උපදේශනය මෙලොව ජීවිතයේ යහ පැවැත්ම මනාව වර්ත සංවර්ධනය සඳහා ඉවහල් වන්නාසේ ම භවයට ඇද බැඳ තබන ආශ්‍රව ප්‍රහීණ කිරීමෙන් නිර්වාණය සාක්‍ෂාත් කරගැනීමට උපනිග්‍රය වන බව මැනවින් පැහැදිලිවෙයි.

ආන්තික සටහන්

- ¹ සබ්බාසව සුක්ත, මජ්ඣිම නිකාය 01, ඡව්ඨ සංගායනා CD Rom.
- ² එම.
- ³ ප්‍රේමසිරි, පී.ඩී. (1992), බෞද්ධ ආචාර ධර්ම, බෞද්ධ කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රකාශන, පිටුව 13.
- ⁴ දේවනන්ද හිමි, බොකන්නොරුවේ, (2002), බෞද්ධ සමාජ දර්ශනය, සමයවර්ධන, කොළඹ, පිටුව 82.
- ⁵ ධීරානන්ද හිමි, හඟුරන්කෙත, (2005), බුදු වදනයි ජන දිවියයි, ආර්ය ප්‍රකාශකයෝ, වරකාපොල, පිටුව 114.
- ⁶ නිච්චේධ සුක්ත, සංයුක්ත නිකාය, ඡව්ඨ සංගායනා CD Rom.
- ⁷ උදායී සුක්ත, සංයුක්ත නිකාය, ඡව්ඨ සංගායනා CD Rom.